

Briselē, 2024. gada 10. oktobrī
(OR. en)

14182/24

ENFOPOL 393
ENFOCUSTOM 117
ENV 977
CRIMORG 125
COPEN 441
JAI 1461

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2024. gada 10. oktobris
Saņēmējs:	delegācijas
Iep. dok. Nr.:	13761/1/24 REV 1
Temats:	Padomes secinājumi par pārrobežu noziegumu pret vidi apkarošanu – Padomes secinājumi (2024. gada 10. oktobris)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par pārrobežu noziegumu pret vidi apkarošanu, kurus Padome (Tieslietas un iekšlietas) apstiprināja 4049. sanāsmē, kas notika 2024. gada 10. oktobrī.

**Padomes secinājumi
par pārrobežu noziegumu pret vidi apkarošanu**

Vispārīgi apsvērumi

1. Noziegumi pret vidi joprojām ir viena no ienesīgākajām nelikumīgajām darbībām, kas nopietni apdraud iedzīvotāju un nākamo paaudžu drošību Eiropā un pasaulē, radot būtisku kaitējumu videi un apzināti to iznīcinot, lai nelikumīgi gūtu finansiālu labumu. Noziegumu pret vidi apkarošanai ir būtiska nozīme iedzīvotāju drošības aizsargāšanā, tomēr, neraugoties uz šādu noziegumu radīto lielo risku, šim noziegumu veidam ne vienmēr tiek piešķirta pienācīga prioritāra uzmanība. Lai gan noziegumi pret vidi ir viena no ES prioritātēm cīņā pret smago un organizēto noziedzību, kuras īsteno Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem (*EMPACT*)¹, visu ieinteresēto personu apņemšanās salīdzinājumā ar citām prioritārām noziedzības jomām nav tādā pašā līmenī.
2. Ir maz ticams, ka apdraudējuma apmērs vidējā termiņā mazināsies, jo īpaši, kamēr noziedzniekiem joprojām būs pieejamas neaizsargāta tirgus un vieglas naudas pelnīšanas iespējas.
3. Ņemot vērā to, kāda veida apdraudējums tiek radīts, attiecībā uz noziegumiem pret vidi ir vajadzīga visaptveroša pieeja. Šis noziegumu veids plašā mērogā patlaban nopietni ietekmē ekosistēmas, cilvēku veselību un iztikas līdzekļus, drošību un tiesiskumu. Noziegumi pret vidi arī rada būtisku ekonomisku kaitējumu, tostarp, vājinot attiecīgo tirgu un pakļaujot to negodīgai konkurencei ar nelikumīgiem operatori, jo īpaši atkritumu apsaimniekošanas jomā. To ir plaši pārņēmuši noziedzīgi tīkli, un bieži vien šī joma ir saistīta ar citiem smago noziegumu veidiem, korupciju, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un terorisma finansēšanu.

¹ 7101/23.

4. Noziegumi, kas ietekmē vidi, aptver daudzus nelikumīgas rīcības veidus, piemēram, atkritumu, kokmateriālu, savvaļas dzīvnieku un augu, tostarp floras un faunas, un to produktu, piemēram, medījuma gaļas, nelikumīgu tirdzniecību; izrakteņu, dārgmetālu nelikumīgu tirdzniecību un ieguvī, kā arī citas jaunas problēmas, piemēram, ar enerģētikas pārkārtošanu saistītu krāpšanu un atkritumu nelikumīgu apsaimniekošanu; kopā ar citiem pārkāpumiem, kas ietekmē vidi, ja tos definē kā noziegumu, piemēram, piesārņojumu, nelikumīgi izraisītus liela mēroga mežu ugunsgrēkus, nodarījumus, kas izraisa ūdens resursu noplicināšanu, vai nodarījumus pret aizsargājamām jūras sugām ².
5. ES tālākie reģioni, kā arī aizjūras zemes un teritorijas ³, kurās ir ārkārtēji vides apstākļi un īpaši trausla dabiskā vide un kuras saskaras ar dažādiem apdraudējumiem, ir jāaizsargā tieši tāpat kā ES pamatteritorija.
6. Prevencija attiecībā uz noziegumiem pret vidi un efektīva rīcība pret tiem var mazināt tādu izmaksu ietekmi, kas rodas, labojot situāciju pēc videi nodarītā kaitējuma un risinot ar ietekmi uz cilvēka veselību saistītus jautājumus, piemēram, nelikumīgi izgāztu atkritumu gadījumā, kas dalībvalstīm rada ievērojamas izmaksas.
7. Padome 2016. gada 8. decembrī pieņēma secinājumus par noziegumu pret vidi apkarošanu ⁴.
8. 2020. gada jūlijā Komisijas iesniegtajā ES Drošības savienības stratēģijā noziegumi pret vidi tika identificēti kā nelikumīga uzņēmējdarbība ar pieaugošu peļņu, ko izmanto noziedzīgi tīkli, un tādēļ ir nepieciešama turpmāka rīcība.

² Piemēram, tādas, kas minēti 8. apsvērumā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2024/1203 (2024. gada 11. aprīlis) par vides krimināltiesisko aizsardzību.

³ Par īpaši nomaļiem apzīmē šādus reģionus: Gvadelupa, Francijas Gviāna, Reinjona, Martinika, Majota un Senmartēna (Francija), Azoru salas un Madeira (Portugāle) un Kanāriju salas (Spānija). Aizjūras zemes un teritorijas statuss attiecas uz 13 valstīm un teritorijām, kas pieder trim Savienības dalībvalstīm: Dānijai, Francijai un Nīderlandei.

⁴ 15412/16.

9. 2021. gada aprīlī ES Organizētās noziedzības novēršanas stratēģijā 2021.–2025. gadam tika uzsvērta noziegumu pret vidi kaitīgā ietekme uz biodaudzveidību, veselību un sociālo kohēziju Eiropas Savienībā un trešās valstīs un tika aicināts stiprināt izpildes spējas valstu un ES līmenī. Šī stratēģija ir papildināta ar prioritāro darbību visaptverošu kopumu ES ceļvedī narkotiku tirdzniecības un organizētās noziedzības apkarošanai 2024.–2025. gadam, kurā galvenā uzmanība ir pievērsta četrām prioritārām pastiprinātas rīcības jomām: loģistikas centru noturības stiprināšanai, struktūru un to uzņēmējdarbības modeļu likvidēšanai, arestējot un konfiscējot to peļņu, administratīvās pieejas īstenošanai saistībā ar prevenciju un starptautiskajai sadarbībai.
10. Padome 2021. gada maijā pieņēma secinājumus, ar ko nosaka ES prioritātes cīņā pret smagu un organizētu noziedzību attiecībā uz *EMPACT* 2022.–2025. gadam ⁵. Viena no šīm prioritātēm ir sagraut noziedzīgos tīklus, kas iesaistīti visu veidu noziegumos pret vidi, īpašu uzmanību pievēršot atkritumu un savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgai tirdzniecībai, kā arī noziedzīgiem tīkliem un atsevišķiem noziedzniekiem, kas spēj iefiltrēties likumīgās uzņēmējdarbības struktūrās augstā līmenī vai izveidot savus uzņēmumus, lai veicinātu savus noziegumus.
11. Komisija 2022. gada 9. novembrī pieņēma pārskatīto ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ⁶, kurā ir izklāstīti konkrēti pasākumi šo noziegumu apkarošanai, ietverot prevenciju, politikas un tiesību aktu izstrādi, izpildi un starptautisko sadarbību. Ir svarīgi nodrošināt minētā plāna efektīvu īstenošanu.
12. Centieni apkarot noziegumus pret vidi būtu jāuzlabo, pamatojoties uz rezultātiem, kas izklāstīti *EMPACT* ietvaros izstrādātajos operatīvajos rīcības plānos (ORP) noziegumu pret vidi apkarošanai, un ņemot vērā rezultātus, kas gūti astotajā savstarpējās noziegumu pret vidi izvērtēšanas kārtā.

⁵ 8665/21 un 7101/23.

⁶ 14718/22.

13. 2024. gada maijā stājās spēkā jaunā Vides krimināltiesiskās aizsardzības direktīva ⁷, kurā ir pieņemta stingra un detalizēta visaptveroša pieeja attiecībā uz noziegumiem pret vidi. Tajā ir paplašināts to nodarījumu saraksts, kuri valsts tiesību aktos ir nosakāmi par noziegumiem, un ir iekļauti noteikumi par sodiem, ko piemēro fiziskām un juridiskām personām, un par izpildes ķēdes stiprināšanu, tostarp par sadarbības mehānismiem dalībvalstīs un starp tām. Paredzams, ka 2024. gada pēdējā ceturksnī tiks pabeigta jauna Eiropas Padomes konvencija par vides krimināltiesisko aizsardzību ⁸ un 2025. gada pirmajā ceturksnī varēs sākties tās parakstīšana.
14. Jaunajā Atkritumu sūtījumu regulā ⁹ ir ietverti jauni nozīmīgi noteikumi par to, kā nodrošināt izpildi pret nelikumīgiem atkritumu sūtījumiem, tostarp par inspekcijām, sodiem un sadarbību.
15. Lai nodrošinātu, ka noziedzīgi tīkli, kas saistīti ar noziegumiem pret vidi, reāli tiek saukti pie atbildības, ir svarīgi turpināt uzlabot tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbību starp dalībvalstīm un ārpus tām.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1203 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko paredz noteikumus par vides krimināltiesisko aizsardzību un ar ko aizstāj Direktīvas 2008/99/EK un 2009/123/EK, OV L, 30.4.2024. ("Vides krimināltiesiskās aizsardzības direktīva").

⁸ Eiropas Padomes konvencija, ar ko atceļ un aizstāj 1998. gada Konvenciju par vides krimināltiesisko aizsardzību (Eiropas Padomes līgumu sērija Nr. 172, 9.11.1998.).

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1157 (2024. gada 11. aprīlis) par atkritumu sūtījumiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr. 1257/2013 un (ES) 2020/1056 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1013/2006, OV L, 30.4.2024.

16. Noziedzīgu tīklu pastrādātajiem noziegumiem pret vidi ir transnacionāla dimensija, tāpēc ir jāstiprina ES iestāžu un dalībvalstu, kā arī trešo valstu, starptautisku organizāciju un citu publisko un privāto partneru sadarbība, ņemot vērā, piemēram, 2015. gada Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām ¹⁰ un 2022. gada Kuņminas–Monreālas globālā biodaudzveidības satvara ¹¹ mērķus. ES būtu jāstiprina divpusēja sadarbība ar ieinteresētajām trešām valstīm. ES būtu jāveicina ciešāka sadarbība starp starptautiskām aģentūrām un struktūrām, kas nodarbojas ar noziegumu pret vidi jautājumiem (piemēram, Interpols, *UNODC*, Pasaules Muitas organizācija ¹², daudzpusēji vides nolīgumi, piemēram, Bāzeles konvencija). 2010. gada novembrī PMO, Konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*) sekretariāts, Interpols, Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas birojs (*UNODC*) un Pasaules Banka nodibināja Starptautisko pret dzīvo dabu vērstu noziegumu apkarošanas konsorciju (*ICCWC*), lai sniegtu lielāku atbalstu valsts savvaļas dzīvnieku un augu tiesībsardzības iestādēm, kā arī reģionāliem un apakšreģionāliem tīkliem, kas apkaro savvaļas dzīvnieku un augu (t. i., faunas un floras) nelikumīgu tirdzniecību. 2024. gada martā Padomes secinājumos par zaļo diplomātiju ¹³ tika aicināts pastiprināt globālo sadarbību starptautisku noziegumu pret vidi novēršanai un tika uzsvērts, cik svarīgi ir īstenot ar izcelsmes, patēriņa un tranzīta valstu globālās partnerības stiprināšanu saistīto iedaļu pārskatītajā ES rīcības plānā savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai.

¹⁰ Apvienoto Nāciju Organizācija, 2015. gads, Parīzes nolīgums par klimata pārmaiņām, pieejams tīmekļa vietnē: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

¹¹ Apvienoto Nāciju Organizācija, 2022. gads, Lēmums, ko pieņēmusi Biodaudzveidības konvencijas pušu konference (Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvars), pieejams tīmekļa vietnē: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.

¹² Divas nozīmīgas starptautiskas tiesībsardzības operācijas Pasaules Muitas organizācijas (PMO) ietvaros ir operācija “*Thunder*” (noziegumu mežsaimniecības jomā un noziegumu pret dzīvo dabu apkarošana) un operācija “*Demeter*” (atkritumu un ozona slāni noārdošu vielu nelikumīgas tirdzniecības apkarošana), kurās iesaistītas muitas, policijas, robežkontroles, vides, savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzības vai mežsaimniecības iestāžu amatpersonas visā pasaulē. Pateicoties šai globālajai pieejai, šīm operācijām ik gadus ir panākumi, par ko liecina paziņotie gadījumi.

¹³ 7865/24.

17. 2023. gada 21. novembrī tika pieņemti Padomes secinājumi par ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona (*LAC*) attiecībām ¹⁴, kuros Padome aicina prioritārā kārtā pastiprināt ES un *LAC* sadarbību tiesiskuma un drošības jomā visos līmeņos, lai risinātu daudzveidīgos un arvien nozīmīgākos izaicinājumus, ko rada transnacionālā organizētā noziedzība, kura negatīvi ietekmē abas Atlantijas okeāna puses. Viens no šādiem izaicinājumiem ir noziegumi pret vidi.
18. Pastāv arī iespējas efektīvāk apspriesties ar Interpolu un aktīvi palīdzēt tam, kā arī ar Interpola Vides atbilstības un izpildes komitejas aktīvajām darba grupām, galveno uzmanību pievēršot dabiskajai videi un savvaļas dzīvniekiem un augiem nodarītajam kaitējumam, noziegumiem mežsaimniecības jomā un vides piesārņojumam, kā arī apspriesties ar PMO Vides programmu.
19. Noziegumu pret vidi apkarošanas jomā ir strādājuši dažādi starptautiski, Eiropas un reģionāli tīkli ¹⁵, izvirzot stratēģiskus vai operatīvus mērķus, tostarp Eiropas tīkls noziegumu pret vidi apkarošanai (*EnvCrimeNet*), Eiropas Prokuroru tīkls vides tiesībaizsardzībai (*ENPE*), Eiropas Savienības Vides tiesību aktu īstenošanas un izpildes tīkls (*IMPEL*) un Eiropas Savienības Tiesnešu forums vides tiesībaizsardzībai (*EUFJE*). Šiem tīkliem ir izšķiroša loma labas prakses apmaiņā un inovatīvu rīku izstrādē pārrobežu noziegumu pret vidi apkarošanai. Lai izstrādātu operatīvu un stratēģisku reakciju uz noziegumiem pret vidi, pēc iespējas labāk būtu jāizmanto šiem tīkliem piemītošās nozarei specifiskās prasmes.

¹⁴ 15737/23.

¹⁵ Šie tīkli ietver Eiropas komandas iniciatīvu piecu lielo Vidusamerikas mežu saglabāšanai, Prokuroru tīklu noziegumu pret vidi izmeklēšanai Baltijas jūras reģionā (*ENPRO*) un tīklu “*JAGUAR*”, kas ir svarīgs arī kā platforma policijas sadarbībai starp Latīņamerikas valstīm un ES dalībvalstīm.

20. Noziegumu pret vidi apkarošanai ir vajadzīga cieša valsts mēroga un starptautiska sadarbība starp daudziem aktoriem: tiesu iestādēm, administratīvām struktūrām, tiesībsardzības iestādēm, muitas dienestiem, NVO un privātajiem partneriem, kas pilda sabiedriskās kontroles pienākumu gan attiecībā uz stratēģisko plānošanu, gan attiecībā uz operatīvo darbību. Tāpat ir jāattīsta sinerģija ar attiecīgām vides apvienībām, kas videi nodarīta kaitējuma gadījumā bieži vien atrodas pirmajās rindās, un ar pilsonisko sabiedrību. Sabiedrība kopumā būtu vairāk jāinformē par tās lomu un iespējām noziegumu pret vidi apkarošanā un jāmudina ziņot kompetentajām iestādēm par pazīmēm, kas liecina par šiem noziegumiem.
21. Efektīvāka tiesībsardzības rīcība, ko vajadzības gadījumā papildina slepenas operācijas un izmeklēšanas instrumenti, šajā jomā ir lietderīga, lai nodrošinātu noziedzīgu tīklu efektīvu apkarošanu un mērķtiecīgu izmeklēšanu, atklāšanu, kā arī ātru informācijas apmaiņu un intensīvu operatīvo sadarbību, ņemot vērā nepieciešamību sekot naudai un izaicinājumus saistībā ar to, ka noziedznieki ļaunprātīgi izmanto tiešsaistes telpu.
22. Lai sekmīgi vērstos pret šo apdraudējumu, ir vajadzīga arī skaidra izpratne par to un tā kartēšana, kas ir būtiski izejas punkti stratēģisku prioritāšu noteikšanai, kā arī aktuālas un specifiskas iesaistīto aktoru zināšanas, jo īpaši attiecībā uz nozaru noteikumiem, kas nosaka tiesisko regulējumu. Tāpēc labi apmācītas tiesībsardzības un tiesu iestādes ir ārkārtīgi svarīgas sekmīgai noziegumu pret vidi apkarošanai.
23. Dalībvalstis tiek mudinātas veikt efektīvus pasākumus un nodrošināt atbilstoša līmeņa instrumentus un resursus, piemēram, nepieciešamos cilvēkresursus, laboratoriju spējas un analītiskās tehnoloģijas, kā arī licencēšanas pārbaudi, un šajā kontekstā ir vajadzīga arī sadarbība starp ES dalībvalstīm. Noziegumu pret vidi izmeklēšanā dažkārt ir vajadzīga padziļināta izmeklēšana, kurā izmanto zinātniskas metodes, un vielu (piemēram, ķīmikāliju vai krāsainu šķidrumu) paraugu ņemšana un testēšana pierādījumu iegūšanai pret vides noziedzniekiem kritiski svarīgā un specializētā jomā. Lai apkopotu šos pierādījumus, ir vajadzīgi zinātnieki un specializēti tehniskie eksperti.

24. Būtu jāatzīst pēdējos gados īstenotās iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt pārrobežu sadarbību noziegumu pret vidi apkarošanā. Tā kā noziegumu pret vidi apkarošana ir kļuvusi par vienu no *EMPACT* prioritātēm (2018–2021; 2022–2025), Eiropols ir sagatavojis analīzes projektu, kurā uzmanība pievērsta noziegumiem pret vidi, un ir atbalstījis dalībvalstis kriminālizmeklēšanā saistībā ar visām noziegumu pret vidi parādībām. Eiropols ir arī attiecīgo *EMPACT* operatīvo rīcības plānu līdzvirzītājs un sagatavo ziņojumus par noziegumiem pret vidi ¹⁶.
25. Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) ir aktīva loma cīņā pret krāpniecību vides jomā, un tas cieši sadarbojas ar muitas dienestiem, lai atbalstītu pārrobežu izmeklēšanu un koordinētu kopīgas muitas operācijas šajā jomā vai piedalītos tajās.
26. Izšķiroša loma noziegumu pret vidi apkarošanā ir arī *Eurojust*. Tai ir plaša pieredze aģentūrai nodoto ar pārrobežu noziegumiem pret vidi saistīto lietu izskatīšanā, tostarp, veicinot koordinācijas sanāksmes, koordinācijas centrus un atbalstot kopējas izmeklēšanas grupas (KIG). *Eurojust* sagatavo ziņojumus par lietu izskatīšanu, piemēram, ziņojumu par lietām, kas saistītas ar noziegumiem pret vidi, lai īpaši norādītu šķēršļus tiesu iestāžu sadarbībā un apmainītos ar paraugpraksi. Minētajā ziņojumā ir norādīts arī uz koordinācijas mehānismu svarīgo nozīmi valsts līmenī, neatbilstoši mazo skaitu ar noziegumiem pret vidi saistīto lietu, kas nodotas tiesu iestāžu koordinācijai un sadarbībai Eiropas un starptautiskā līmenī, un to, cik ievērojamas ir grūtības tiesu iestāžu pārrobežu sadarbībā, tādēļ ka attiecībā uz noziegumiem pret vidi valstu tiesību aktos ir atšķirīgi juridiskie jēdzieni un sodi.
27. Pārrobežu sadarbību, ar ko atbalsta noziegumu pret vidi apkarošanu, var ievērojami veicināt arī saziņas digitalizācija tiesu iestāžu sadarbības jomā.

¹⁶ Piemēram, nesensais ziņojums “Noziegumu pret vidi apkarošana: galvenie apdraudējumi un problēmas” (9251/24).

28. Dalībvalstīm, kuru rīcībā lielākoties ir tikai standarta izmeklēšanas instrumenti, smagu vai organizētu noziegumu pret vidi apkarošanā ne vienmēr ir piekļuve speciāliem izmeklēšanas instrumentiem, piemēram, slepenas novērošanas un izmeklēšanas instrumentiem (ar cilvēka palīdzību iegūtiem izlūkdatiem). Tas ierobežo efektivitāti cīņā pret noziedzīgiem tīkliem un kavē pārrobežu sadarbību, piemēram, ja kādā dalībvalstī pieprasītu novērošanu nevar turpināt vai papildināt citā attiecīgā dalībvalstī ¹⁷.
29. Īpaša uzmanība tiek pievērsta procesiem, kas saistīti ar tipiska veida noziegumiem pret vidi uzņēmējdarbības sektorā un ko varētu novērst un mazināt ar administratīviem organizētās noziedzības apkarošanas līdzekļiem, jo īpaši, piemērojot klienta uzticamības pārbaudes sistēmas, izņemot telpu īri.
30. Ne visiem tiesnešiem, prokuroriem un izmeklētājiem var būt specializētas zināšanas, lai veicinātu noziegumu efektīvu izmeklēšanu šajā jomā.
31. Būtu jāuzsver tas, ka ir svarīgi nodrošināt pienācīgu apmācību, lai tādējādi uzlabotu spējas novērst, atklāt, izmeklēt noziegumus pret vidi un ar tiem saistītus nodarījumus un saukt pie atbildības par tiem, un ka prioritāte ir ieguldīt līdzekļus, lai izstrādātu mācību programmu par noziegumiem pret vidi, kā arī to ceļā nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, nolūkā attīstīt Eiropas tiesībsardzības kopienai, prokuroriem un tiesu iestādēm nepieciešamās prasmes un zināšanas.

¹⁷ Skatīt Padomes Ieteikumu (ES) 2022/915 (2022. gada 9. jūnijs) par operatīvo tiesībsardzības sadarbību.

Padome aicina dalībvalstis:

32. laikus transponēt jauno Vides krimināltiesiskās aizsardzības direktīvu. Transponējot direktīvu, īpaša uzmanība būtu jāpievērš jauno nodarījumu formulējumiem un pasākumiem reaģēšanai uz izaicinājumiem tiesībaizsardzības jomā. Būtu jāapsver iespējas veikt iepriekšēju esošās paraugprakses un pieredzes apmaiņu, lai palīdzētu izveidot līdzvērtīgu aizsardzības līmeni.
33. Censties nekavējoties pieņemt valsts stratēģijas un izveidot efektīvus valsts koordinācijas un datu apmaiņas mehānismus ar atbilstošām spējām, galvenokārt izlūkdatu vākšanas un statistikas jomā. Šajā kontekstā veicināt minētajos mehānismos iesaistīto struktūru attiecīgo darbinieku spēju veidošanu un specializāciju, tostarp, mācības par noziegumiem pret vidi integrējot attiecīgo mācību akadēmiju un skolu valsts mācību programmās.
34. Veicināt brīvprātīgu specializāciju un sekmēt noziegumu efektīvu izmeklēšanu šajā jomā, apsvērt piemērotu procedūru izstrādi, lai nodrošinātu, ka minētās specializētās spējas ir laikus pieejamas ar mērķi palīdzēt tiesībaizsardzības un tiesu iestādēm. Veicinot šādu specializāciju, būtu jāievēro tiesu iestāžu un prokuroru neatkarība un autonomija.
35. Veicot kriminālvajāšanu par organizētiem pārobežu noziegumiem pret vidi, attiecīgā gadījumā mudināt pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā *Eurojust* atbalstītās kopējās izmeklēšanas grupas un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls (*EJN*), un nodrošināt juridiskos un organizatoriskos apstākļus netraucētai tiesu iestāžu sadarbībai. Izmantot *Eurojust* palīdzību, lai sekmētu un paātrinātu pārobežu informācijas apmaiņu un sadarbību tiesu iestāžu līmenī, izstrādātu kopīgas izmeklēšanas un kriminālvajāšanas stratēģijas saistītos vai paralēlos kriminālprocesos, atvieglotu Eiropas un starptautiskās tiesiskās sadarbības instrumentu nosūtīšanu un izpildi. Jo īpaši apsvērt iespējas izveidot valsts kontaktpunktus un specializētas tiesībaizsardzības un prokuratūras vienības, kā arī mudināt rīkot mērķtiecīgu apmācību tiesu iestādēs tiem, kas bieži saskaras ar šīm lietām.

36. Stimulēt digitālu un inovatīvu rīku izstrādi un ieviešanu, lai izmeklēšanas dienesti varētu darboties ātrāk un efektīvāk ¹⁸.
37. Izmantot iespējas, ko piedāvā pieejamie Savienības fondi, tostarp Iekšējās drošības fonds.
38. Jo īpaši *EMPACT* ietvaros – iesaistīties, vajadzības gadījumā sadarboties ar dalībvalstīm un ārpus ES esošiem partneriem starptautiskajā tiesībaizsardzības sadarbībā, kurai ir patiesi operatīvs raksturs, tiesībaizsardzības operāciju veikšanā pret pārrobežu noziedzības veidiem, pēc iespējas plašāk izmantot esošos instrumentus operatīvai tiesībaizsardzības sadarbībai un ierosināt un vadīt visas nepieciešamās operatīvās darbības, kas minētas attiecīgajā operatīvajā rīcības plānā. Šīs shēmas arī palīdz dot vajadzīgo stimulu veicināt noziegumu pret vidi apkarošanu, kas dažiem policijas spēkiem joprojām ir vidēja prioritāte.
39. Pārrobežu noziegumu pret vidi apkarošanā veicināt efektīvu sadarbību starp muitas dienestiem, kam ir izšķiroša nozīme tādu sūtījumu atklāšanā, ar kuriem tiek pārkāpti vides noteikumi, un vides iestādēm, lai aizdomu gadījumos konstatētu nelikumīgas darbības, veiktu plūsmu izmeklēšanu, apkarotu stratēģijas, kuru mērķis ir apiet noteikumus/kontroles, un veiktu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un ar citām iestādēm (izmantojot attiecīgi *CSW EU-CERTEX* vai *CENcomm*), kā arī ar Komisiju (*TAXUD* un *OLAF*, izmantojot *CRMS* un *AFIS*).

¹⁸ Šajā kontekstā dalībvalstu iestādes tiek mudinātas ņemt vērā patlaban notiekošos ES finansētos pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” pētniecības projektus “*PERIVALLON*” un “*EMERITUS*”, ar ko tiek izstrādāti rīki, kuri sniedz uzlabotu un visaptverošu izlūkdatu informāciju par organizēto noziedzību pret vidi, un tiek izstrādātas atklāšanas tehnoloģijas, kuru pamatā ir ģeotelpiskā izlūkošana, tālīzpēte, tiešsaistes uzraudzība, analīze, riska novērtēšana, un prognozējošas analīzes tehnoloģijas, kuras atbalsta izmeklēšanas spējas apkarot noziegumus pret vidi. Turklāt tiek izstrādātas papildu mācību programmas, ar ko atbalsta par vides tiesību aktu izpildi atbildīgās iestādes.

40. Attiecībā uz noziegumiem pret vidi, kas saistīti ar nelikumīgiem pārrobežu sūtījumiem, ņemot vērā muitas dienestu būtisko lomu cīņā pret šo parādību, nodrošināt sistemātisku *AFIS* (Krāpšanas apkarošanas informācijas sistēmas) izmantošanu. Muitas dienestiem tas ir galvenais drošais saziņas kanāls, taču to var izmantot arī tiesībsardzības un administratīvās iestādes dalībvalstīs un pat trešās valstīs. Ar *AFIS* īstenota saziņa spēj nodrošināt koordināciju starp visām iesaistītajām iestādēm, ņemot vērā, ka administratīvās inspekcijas/novērtējumi bieži vien ir pirmais solis nelikumīga sūtījuma atklāšanā.
41. Ieteikt, lai tiesībsardzības iestādes (tostarp muitas dienesti), kam jau ir piekļuve esošajiem drošajiem saziņas kanāliem, tos izmantotu plašāk, proti, Eiropola drošas informācijas apmaiņas tīkla lietojumprogrammu (*SIENA*) un vajadzības gadījumā Interpola globālo drošas policijas komunikācijas sistēmu [I-24/7], lai nodrošinātu ātru un visaptverošu operatīvās informācijas nosūtīšanu par lietām saistībā ar pārrobežu noziegumiem pret vidi un saskaņā ar Eiropola regulu iekļautu Eiropolu minētajā apmaiņā, lai Eiropols varētu labāk atbalstīt gan valsts, gan kopīgās izmeklēšanas, izmantojot labāku kvalitātes analīzi un kontrolpārbaudi.
42. Kartēt apdraudējumus un noteikt, kuri no tiem ir prioritāri, pamatojoties uz ticamu, visaptverošu un aktuālu informāciju par situāciju, un tam ir nepieciešama plaša informācijas apmaiņa un atbilstošs analītiskais darbs starp dalībvalstīm un ar Eiropolu, *OLAF* un citām attiecīgām struktūrām, piemēram, Interpolu, PMO, Konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*) sekretariātiem un Bāzeles, Roterdamas un Stokholmas konvenciju (*BRS MEA*) sekretariātu.
43. Lai vērstos pret attiecīgo apdraudējumu, īpašu uzmanību pievērst iespējamām administratīvām pieejām attiecībā uz šo noziedzības veidu, jo īpaši, lai atturētu no korupcijas, kas saistīta ar apdraudējumu.

44. Izmeklējot noziegumus pret vidi un saucot pie atbildības par tiem, saskaņā ar Finanšu darījumu darba grupas (*FATF*) ieteikumiem un Direktīvas par aktīvu atgūšanu un konfiskāciju noteikumiem ¹⁹ sākt finanšu izmeklēšanu paralēli kriminālizmeklēšanai, lai praksē īstenotu principu “sekojiet naudai”, jo īpaši, apkarojot pārrobežu noziegumus pret vidi, ar mērķi izjaukt un likvidēt noziedzīgos tīklus, kas saistīti ar atsevišķām lietām. Tas cita starpā nozīmē, ka tiek sistemātiski sākti finanšu izmeklēšana, kā arī izmantoti attiecīgi instrumenti, lai efektīvi un ātri izsekotu, identificētu, iesaldētu un konfiscētu noziedzīgi iegūtus līdzekļus un īpašumu, kas iegūts, veicot noziedzīgas darbības. Šajā nolūkā valsts līmenī uzlabot vai izveidot sadarbību starp finanšu ziņu vākšanas vienībām un specializētām tiesībaizsardzības iestādēm, apmainoties ar attiecīgo finanšu informāciju, zināšanām un mācībām par riskiem un nelikumīgu darbību veidiem saistībā ar noziegumiem pret vidi saskaņā ar ES tiesību aktiem, piemēram, Direktīvu par aktīvu atgūšanu un konfiskāciju.
45. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem sistematizēt finanšu izmeklēšanu, kuras mērķis ir identificēt nelikumīgu līdzekļu apriti, un apsvērt iespējas konfiscētos aktīvus izmantot, ja tas ir iespējams un lietderīgi, sabiedrības interesēs vai sociāliem mērķiem, piemēram, lai veicinātu saglabāšanas pasākumus.
46. Vajadzības gadījumā iekļaut digitālās izmeklēšanas speciālistus specializētās tiesībaizsardzības vienībās, kas nodarbojas ar noziegumu pret vidi apkarošanu.
47. Izstrādājot valsts stratēģijas, iekļaut apmācību saistībā ar turpmāku stratēģijas izplatīšanu visiem attiecīgajiem darbiniekiem un iestādēm. Tāpat ir svarīgi īpaši uzsvērt prevenciju, tostarp saziņā ar vietējām kopienām un jauniešiem, lai viņi apzinātos nodarījumu sekas.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1260 (2024. gada 24. aprīlis) par aktīvu atgūšanu un konfiskāciju, OV L, 2024/1260, 2.5.2024.

48. Censties partnerībā ar pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru veidot mērķtiecīgas kampaņas izpratnes veicināšanai, lai vairotu sabiedrības informētību, pastiprinātu iedzīvotāju, kuri saskaras ar nelikumīgām darbībām, vēlmi ziņot par tām un izglītotu bērnus par to, kā par prioritāti noteikt savas vides drošību, lai to aizsargātu.
49. Ņemt vērā esošo paraugpraksi, ja valsts struktūras to ļauj, piemēram, Tiesībaizsardzības direktorātu vides un sabiedrības veselības jautājumos (*CESAN*, Francijas žandarmērija) (Francija), Karabinieru mācību centru Sabaudijā (Itālija), Spānijas Civilās gvardes Dabas aizsardzības dienesta Vides nacionālo izlūkošanas biroju (*SEPRONA*), Nacionālās Republikas gvardes (*GNR*, Portugāles žandarmērija) Dabas un vides aizsardzības dienestu (*SEPNA*) un efektīvas operatīvās rīcības grupas nelikumīgu atkritumu sūtījumu atklāšanai Slovēnijā, kuri izmanto daudzdisciplīnu pieeju, un ņemt vērā to, ka dalībvalstīm ir jābūt pietiekamām spējām visās attiecīgajās organizācijās.
50. Ņemt vērā saistītās darbības, ko veic Eiropas tiesībaizsardzības tehnoloģiju dienestu tīkls (*ENLETS*) zaļās kārtības uzraudzības jomā.
51. Attiecīgā gadījumā plaši informēt par sekmīgām lietām noziegumu pret vidi novēršanā un kriminālvajāšanā, lai paplašinātu atsevišķu darbību tvērumu.
52. Mudināt koordinēti izstrādāt instrumentus, ar ko pastiprina atkritumu kontroli (gan izcelsmes, gan galamērķa valstīs), ātri un efektīvi iegūst nepieciešamo informāciju un vajadzības gadījumā salīdzina to ar datiem, lai dažos gadījumos novērstu ļoti bīstamu atkritumu pārvadāšanu vai uzglabāšanu un lai noteiktu, vai šī pārvadāšana un uzglabāšana ir likumīga.

Padome aicina Eiropas Komisiju:

53. cieši uzraudzīt jaunās Vides krimināltiesiskās aizsardzības direktīvas īstenošanas efektivitāti un atbalstīt attiecīgās ieinteresētās personas tās īstenošanā.
54. Izpētīt iespējas, kā dalībvalstis pieejamo līdzekļu ietvaros un ar attiecīgo aģentūru atbalstu var atbalstīt valsts stratēģiju izstrādi noziegumu pret vidi apkarošanai.
55. Projektu izstrādē un īstenošanā iesaistīt attiecīgo *EMPACT* operatīvo rīcības plānu galvenos aktorus, lai izvairītos no centienu dublēšanās vai pārklāšanās.
56. Veicināt paraugpraksi valsts koordinācijas jomā un veicināt esošo Interpola platformu, četru tīklu (*IMPEL*, *ENPE*, *EUFJE*, *EnvCrimeNet*) un jo īpaši Eiropola ekspertu platformas izmantošanu, kā arī *Eurojust* izmantošanu prokuratūras līmenī, lai uzlabotu šādas paraugprakses apmaiņu.
57. Turpināt un vēl vairāk stiprināt sadarbību ar esošajiem par vides tiesību aktu izpildi atbildīgo speciālistu tīkliem, piemēram, *IMPEL* (inspektori), *ENPE* (prokurori), *EUFJE* (tiesneši) un *EnvCrimeNet* (policijas un citu tiesībaizsardzības iestāžu darbinieki), un popularizēt to darba rezultātus.

Padome aicina Eiropolu:

58. turpināt atbalstīt ES tiesībsardzības iestādes kriminālizmeklēšanā par visām noziegumu pret vidi parādībām, īpašu uzmanību pievēršot jauniem izaicinājumiem, kas saistīti ar atkritumu kontrabandu, fluorēto gāzu un citu ozona slāni noārdošu vielu nelikumīgo tirdzniecību, krāpšanas shēmām videi svarīgās nozarēs, kā arī ar nelikumīgu mežizstrādi, kokmateriālu un savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību un nodarījumiem pret aizsargājamām jūras sugām, kā arī ar ietekmi uz sabiedrības veselību.
59. Turpināt mudināt dalībvalstis apmainīties ar informāciju par attiecīgām pārrobežu lietām un attiecīgā gadījumā aktīvi sadarboties ar Eiropolu.
60. Stiprināt saikni ar Interpola Noziedzības vides jomā apkarošanas komitejas aktīvajām darba grupām un operatīvo grupu, jo īpaši, apkarojot atkritumu sūtījumu nelikumīgo eksportu un importu, apdraudēto savvaļas dzīvnieku un augu sugu nelikumīgu tirdzniecību un attiecīgo preču likumīgai tirdzniecībai izmantoto dokumentu viltošanu, un saikni ar darbu, ko veic PMO.
61. Izpētīt risinājumus ES līmenī, kurus varētu izmantot, lai, paplašinot dalību attiecīgā *EMPACT* kopējā horizontālā stratēģiskā mērķa īstenošanā, mazinātu saistīto dokumentu viltošanu.

Padome aicina Eurojust:

62. turpināt mudināt un atbalstīt dalībvalstis kopēju izmeklēšanas grupu izveidē šajā jomā.
63. Veicināt tiesu iestāžu sadarbību starp dalībvalstīm, lai uzlabotu tāda tiesiskā regulējuma īstenošanu, kura mērķis ir apkarot noziegumus pret vidi.
64. Sadarboties ar *EJTN*, lai nodrošinātu, ka jaunās pamatnostādnes, paraugprakse un ieteikumi, kas izriet no *Eurojust* pieredzes lietu izskatīšanā un plašajiem pamata tiesību aktiem, pēc iespējas drīz tiek darīti pieejami prokuroriem un tiesnešiem, lai viņi būtu gatavi nodrošināt efektīvu tiesiskumu saistībā ar noziegumu pret vidi apkarošanu.

Padome aicina *EnviCrimeNet*:

65. turpināt atbalstīt dalībvalstu ekspertus, apmainoties ar paraugpraksi un veicinot sadarbību starp dalībvalstīm.
66. Veikt turpmākus pasākumus saistībā ar projektiem, ES iniciatīvām un pētījumiem noziegumu pret vidi apkarošanas jomā, koordinācijā ar darbībām, kas izstrādātas *EMPACT* operatīvajos rīcības plānos.
67. Vairāk uzsvērt tiešsaistes darbību lomu un aspektus, kas saistīti ar finanšu izmeklēšanu.
68. Atbalstīt valstis valsts vides stratēģijas izstrādē vai pārskatīšanā.

Padome aicina *CEPOL*:

69. turpināt atbalstīt ES tiesībsardzības kopienu un nodrošināt dalībvalstīm lielākas apmācības spējas noziegumu pret vidi novēršanā un izmeklēšanā, pamatojoties uz stratēģiskajām apmācības prioritātēm, kas noteiktas *EU-STNA* 2022.–2025. gadam, saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas Eiropas zaļajā kursā un Tieslietu un iekšlietu aģentūru tīklā, un rezultātiem apmācības par noziegumiem pret vidi operatīvo vajadzību novērtējumā (*OTNA*).

Padome aicina tīklu “*Jaguar*”:

70. palielināt informācijas apmaiņu starp Latīņameriku, Karību jūras reģionu un Eiropas Savienību, mudinot šo reģionu trešās valstis pastiprināt sadarbību ar Eiropolu, mudināt šo reģionu attiecīgās iestādes regulāri un aktīvi sadarboties, pamatojoties uz plānotām koordinētām operācijām, palielināt operāciju skaitu un tvērumu un dalīties pieredzē pēc incidentiem un gūtajās atziņās.
71. Atbalstīt Padomi 2023. gada 21. novembrī pieņemto Padomes secinājumu par attiecībām starp ES un Latīņameriku un Karību jūras reģionu īstenošanā noziegumu pret vidi apkarošanas jomā.